

Konsten att legitimera en invasion

En jämförelse mellan USA:s och Rysslands invasioner av Irak
respektive Krim

Carl Crantz
Axel Danielsson
Höstterminen HT19

Abstract

Två händelser i internationell politik som uppmärksammats mycket under 2000-talet är och USA:s invasion av Irak 2003 och Rysslands annektering av Krim 2014. De båda händelserna har kritiserats hårt under senare år, inte minst i termer av legitimitet. Denna uppsats har syftat till att undersöka hur de båda staterna legitimerade och argumenterade för sina handlingar i FN och i en jämförelse studera vilka likheter och skillnader som går att se mellan deras resonemang. Med hjälp av en jämförande metod och ett folkrättsligt perspektiv som teori har mötesprotokoll från säkerhetsrådet studerats för att undersöka hur staterna legitimerat invasionerna utifrån folkrätten. Resultatet av studien har visat att staterna som genomfört invasionerna inte hänvisat till folkrätten i någon högre utsträckning för att legitimera sina handlingar. Motparterna till konflikterna har, precis som länderna där invasionerna ägt rum, refererat desto mer frekvent till folkrätten för att kritisera dessa handlingar.

Nyckelord: FN, folkrätten, FN-stadgan, säkerhetsrådet, legitimering, USA, Ryssland, Irak, Krim

Antal ord: 7732

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	1
1.1	Problemformulering	1
1.2	Syfte och frågeställning	2
2	Teoretiskt ramverk.....	3
2.1	Tidigare forskning	3
2.2	Folkrättsligt perspektiv	3
3	Forskningsdesign och metod	5
3.1	Jämförande metod	5
3.2	Val av fall.....	5
3.3	Variabler	5
3.4	Operationalisering	6
3.5	Material och avgränsningar	7
4	Analys.....	10
4.1	USA och Irak, mötesprotokoll 1 (4721)	10
4.1.1	Rysslands representant.....	10
4.1.2	USA:s representant	11
4.1.3	Iraks representant.....	11
4.2	USA och Irak Mötesprotokoll 2 (4726).....	12
4.2.1	USA:s representant	12
4.2.2	Rysslands representant.....	13
4.2.3	Iraks representant.....	14
4.3	Ryssland och Krim Mötesprotokoll 1 (7124)	15
4.3.1	Ukrainas representant	15
4.3.2	Rysslands representant.....	15
4.3.3	USA:s representant	16
4.4	Ryssland och Krim Mötesprotokoll 2 (7144)	17
4.4.1	Ukrainas representant	17
4.4.2	Rysslands representant.....	17
4.4.3	USA:s representant	18
5	Jämförande analys.....	20
6	Slutsats	22
	Källförteckning.....	24

1 Introduktion

1.1 Problemformulering

USA:s invasion av Irak 2003 och Rysslands invasion av Krim 2014 är två händelser i senmodern tid och som varit föremål för många diskussioner och meningsskiljaktigheter i det internationella samfundet. De båda händelserna diskuterades konstant i FN och av säkerhetsrådet under upprinnelsen till konflikterna men även efter det att själva invasionerna ägt rum. En central fråga för många av debatterna i säkerhetsrådet men även för den politiska diskursen var legaliteten och legitimiteten av invasionerna. Något som gör dessa fall intressanta att undersöka och jämföra är att båda utfördes av två stormakter i världspolitiken och som även var permanenta stater i säkerhetsrådet. Ingen av dessa invasioner auktoriserades av säkerhetsrådet i FN. Detta betyder att både USA och Ryssland i stort sett agerade på eget initiativ utan att fått något uttalat stöd för att genomföra dessa handlingar (Scott & Ambler 2007:77); (Allison 2014:1260). Förutom detta har även Ryssland hävdat att invasionen av Krim bör anses legitim på grund av hur USA agerade kring sin invasion av Irak 2003 (Allison 2014:1267) då de menade att detta räknades som en humanitär intervention för att säkerställa ryska medborgares säkerhet (O'Loughlin & Toal 2019:23). USA:s ageranden i dessa fall kan därför utgöra ett prejudikat för Rysslands agerande på Krim, (Thakur 2016:243,244) vilket är ett exempel på hur de båda fallen har kopplats till varandra.

En stor del av forskningslitteraturen relaterad till konflikterna diskuterar just legaliteten av Rysslands och USA:s respektive aktioner. Genomgående brukar båda händelserna antingen anses tveksamma eller rent av illegala enligt folkrätten (O'Loughlin & Toal 2019:22). Även om en stor del av forskningen kring invasionerna i Krim och Irak mestadels koncentreras på legaliteten av aktionerna i rent rättsliga termer (Scott & Ambler 2007:67,68); (Schmitt 2004:82,83), finns det även litteratur som lägger vikt vid den retoriska aspekten av invasionernas rättfärdigande (Allison 2014:1255). Det är i det senare av dessa forskningsområden som vi valt att placera denna studie i då vi vill studera resonemangen och argumentationen bakom invasionerna samt hur dessa legitimeras med hjälp av folkrätten.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att undersöka och jämföra hur Ryssland och USA argumenterade och resonerade för invasionerna i Krim respektive Irak utifrån ett folkrättsligt perspektiv. Det är således jämförelsen mellan de båda fallen som gör just vår studie specifik, att lyfta eventuella likheter och skillnader i legitimeringen. Primärmaterialet som utgör grunden för studien är utdrag ur mötesprotokoll från säkerhetsrådet i FN.

Följande fråga kommer att undersökas:

- Hur används folkrätten av USA och Ryssland för att legitimera invasionerna av Irak och Krim?

2 Teoretiskt ramverk

2.1 Tidigare forskning

En stor del av tidigare forskning gällande invasioner och folkrätt rör huruvida det har någon betydelse i hur stater agerar i det internationella samfundet och då främst rörande dess koppling till säkerhetsstudier (Allison 2014:1255). Forskningsfältet lägger en stor uppmärksamhet vid att kunna avgöra legaliteten i staters agerande och vilka dokument som hänvisas till för att stödja detta vilket Michael N. Schmitt tar upp i en artikel om legaliteten av invasionen av Irak 2003 (2004). Samtidigt belyses också att användningen av folkrätten görs av stater för att bland annat öka den politiska legitimiteten och för att få ett ökat anseende i världspolitiken (Scott & Ambler 2007:73,74). Studier över USA:s invasion i Irak 2003 och deras agerande utan säkerhetsrådets godkännande har också gett upphov till diskussioner om legalitetens betydelse och FN:s kapacitet att utöva kontroll över medlemsstaters agerande (Gray 2007:158). Den allmänna forskningen kring folkrätten belyser inte endast att undersöka legaliteten i olika världspolitiska handlingar utan stor vikt läggs även på den alltmer komplexa kopplingen mellan legalitet och legitimitet. Det finns till exempel inte alltid en tydlig distinktion mellan lagligt och olagligt och det går inte helt att se på ett agerande som svart på vitt (Scott & Ambler 2007:68,72). Syftet med studien är dock inte att försöka bedöma om invasionerna var lagliga eller ej utan hur invasionerna legitimerades utifrån de folkrättsliga dokumenten som tas upp. Detta är något vi har tänkt utveckla för att ge en inblick i hur två stormakter som USA och Ryssland använder folkrättsliga dokument för att legitimera sitt agerande i Irak respektive Krim.

2.2 Folkrättsligt perspektiv

Vi har valt att använda oss av ett folkrättsligt perspektiv vid analysen av primärmaterialet. Detta är till stor del på grund av att folkrätten är det juridiska område som behandlar just interaktioner i och mellan stater på högsta nivå vilket är det perspektiv som utgås ifrån i denna uppsats. Med andra ord hur USA och Ryssland använder folkrätten för att legitimera sina invasioner i Irak respektive Krim. Detta folkrättsliga perspektiv representeras huvudsakligen av artiklar ur FN-stadgan men även relevanta resolutioner från säkerhetsrådet. Dessa folkrättsliga dokument symboliserar det teoretiska perspektivet i studien och det sätt vi ämnar analysera

primärmaterial för att kunna ge en inblick i hur folkrätten används i termer av legitimering. Folkrättens betydelse i FN utgör en grund för hur stater ska behandla varandra och i FN-stadgan finns handlingsnormer för hur detta ska efterlevas. Dessa normer återfinns framförallt i artiklarna 1, 2, 33, 42 och 51. Resterande artiklar i FN-stadgan berör mestadels FN:s struktur (Bring 1992:39). Art. 1 och 2 redogör för vad FN:s roll är och hur internationell fred ska eftersträvas. Art. 1 belyser huvudsakligen vilka mål FN som organ har att sträva mot medan art. 2 främst syftar på dess medlemmar och hur medlemsstater bör agera mot varandra. Art. 33 som inleder kapitel VI i FN-stadgan handlar om att till yttersta förmåga lösa tvister med fredliga medel. Art. 42 förklarar att säkerhetsrådet har tillstånd att auktorisera våld för att återställa internationell fred och säkerhet om fredliga lösningar inte räcker till. Även art. 51 i stadgan behandlar våldsanvändning och specifikt rätten att använda självförsvar vid angrepp från en annan stat. Säkerhetsrådet innehar också ansvaret att så snart som möjligt ta kontroll över en konflikt för att kunna återställa den internationella freden (Bring 1992:41).

På det sätt vi kommer att använda oss av det folkrättsliga perspektivet är hur staterna åberopar artiklar och resolutioner och hur de använder sig av dem för att legitimera deras ageranden. Artiklar som vi har tänkt utgå ifrån när vi analyserar med hjälp av detta perspektiv är bland annat art. 1, 2, 33, 42, 51. Dessa artiklar har valts ut bland annat för deras folkrättsliga relevans för FN-stadgan samt att de beskriver hur stater får agera mot varandra samtidigt som de är relevanta i termer av hur en invasion kan legitimeras. Dessa artiklar återkommer i punktform i avsnittet operationalisering.

3 Forskningsdesign och metod

3.1 Jämförande metod

Vi har metodmässigt valt att genomföra vår studie i form av en jämförande fallstudie av USA:s och Rysslands respektive invasioner. Då den tidigare forskningen inom folkrättsliga studier inte i någon större utsträckning har inriktat sig på att jämföra olika fall utifrån folkrätten, är det detta vi kommer att göra för att se om det finns några likheter eller skillnader i hur USA och Ryssland legitimerade sina ageranden. Studien är metodmässigt strukturerad så att respektive fallstudie, det vill säga undersökningen av mötesprotokollen, först analyseras separat med hjälp av det folkrättsliga perspektivet. Därefter slås resultaten från de båda fallen ihop i en jämförande analys för att undersöka vilka likheter och skillnader som finns.

3.2 Val av fall

Fallen som kommer att jämföras är USA:s invasion av Irak 2003 och Rysslands invasion av Krim 2014, två invasioner som fått utså stor kritik från världssamfundet samt fått mycket uppmärksamhet i media de senaste åren (O'Loughlin & Toal 2019:22). Fallens huvudaktörer är också en anledning till att dessa två konflikter valts då USA och Ryssland är två stormakter som har en gemensam historik sedan kalla kriget. Det blir därför intressant att studera hur de förhåller sig till varandra, speciellt då Vladimir Putin i ett uttalande angående Ukraina faktiskt hänvisat till USA:s agerande i Irak och använt det som ett prejudikat för att legitimera Rysslands agerande i Krim (Allison 2014:1267). Dessa fall utgör därmed en grund i att undersöka hur folkrätten används på olika sätt för att legitimera staters ageranden. Det bör tydliggöras som tidigare nämnts att vi inte ämnar undersöka om dessa invasioner är lagliga eller ej utan studiens mål är till för att ge en inblick i hur stater använder sig av folkrätten. Det skall även poängteras att det inte är någon forskningslucka studien ämnar fylla, snarare fördjupa sig i folkrättens dimensioner kring våra två specifika fallstudier, Irak och Krim.

3.3 Variabler

Uppsatsens oberoende variabel är hur invasionerna legitimeras i mötesprotokollen. Den beroende variabeln blir därmed att se hur folkrätten används av de inblandade staterna.

Mätningen och värderingen av variabler är beroende av hur stor del av folkrätten som används och hur den används, till exempel antingen för att legitimera sin invasion eller kritisera legitimiteten av en annan. Den oberoende variabeln är hur stater legitimerar sitt agerande och detta kan bland annat vara allmänt accepterade intressen hos stater som skapar legitimitet i en handling (Linderfalk 2012:35,36), som till exempel att självförsvar betraktas som en legitim handling om våldsförbudet i art. 2(4) i FN-stadgan bryts. Stater förnekar sällan folkrätten som juridiskt ramverk vid anklagelser över att ha brutit mot den då man åtagit sig att följa de lagar som finns. Istället görs ansträngningar särskilt för att bevisa att man följer den och att motpartens anklagelser inte har någon grund. En del av detta handlar ofta om skilda tolkningar av folkrätten vilket medför en svårighet i att avgöra vilka handlingar som är legala eller inte (Bring 1992:267). Dock kan detta handlande ge konsekvenser för hur staten kan agera i framtiden och hur de kan utöva påtryckningar på andra staters ageranden (Bring 1992:268). Variablerna kommer att formaliseras i analysen på följande sätt: den oberoende variabeln belyser hur staterna resonerar kring och legitimerar sina invasioner och den beroende variabeln innebär hur folkrätten och artiklar ur FN-stadgan används för detta.

3.4 Operationalisering

För att kunna utföra studien på ett strukturerat sätt behöver variablerna operationaliseras, det vill säga vad vi menar med begreppen folkrätt och legitimering. När vi nämner folkrätten kommer denna att utgå från vår teori vilket är det folkrättsliga perspektivet, representerat av FN-stadgan och relevanta resolutioner. Med andra ord innebär den beroende variabeln för analysen att vi undersöker hur staterna refererar till diverse folkrätsartiklar, för att därmed se hur invasionerna i sig legitimeras vilket utgör vår oberoende variabel. För att möjliggöra detta behövdes en översiktlig genomgång mötesprotokollen innan själva analysen påbörjades för att se vilka artiklar som hänvisas till. Vid en första genomgång av protokollen kunde det konstateras att art. 1, 2, 33, 42, och 51 i FN-stadgan tas upp av staterna samt även resolution 1441 (2002) som berör Irak och resolution 189 (2014) som berör Krim. Det nämns även ett flertal andra resolutioner i protokollen men då dessa två uppkommer mest frekvent har vi valt att enbart inkludera dem i analysen. Art. 1 i FN-stadgan består av underparagrafer och de paragrafer som omnämns i mötesprotokollen som vi kommer utgå ifrån är:

- bibehålla internationell fred och säkerhet samt arbeta för kollektiva lösningar, art. 1(1);

- utveckla fredliga relationer och att respektera folks självbestämmanderätt för att stärka den universella freden, art. 1(2).

Även artikel 2 består av underparagrafer och dem som kommer att utgå ifrån är:

- jämlikhet mellan stater, det vill säga suveränitetsprincipen art. 2(1);
- principen av fredlig lösning, art. 2(3);
- principen av att icke bruka våld, det vill säga våldsförbudet art. 2(4);
- principen av inte blanda sig i andra staters inre eller yttre angelägenheter, art. 2(7).

Artikel 33 består av följande underparagrafer:

- om hot mot den internationella freden och säkerheten föreligger ska de inblandade staterna se till att lösa detta med hjälp av fredliga medel som till exempel medling, förhandlingar eller andra fredliga lösningar som de anser är lämpliga, art. 33(1);
- Säkerhetsrådet ska uppmana staterna att lösa tvisten när det anses lämpligt, art. 33(2).

Art. 42 återger vilka befogenheter säkerhetsrådet har när det uppstår en konflikt samt ger dem rätten att agera med nödvändiga åtgärder om till exempel sanktioner inte ger önskad verkan.

Art. 51 ger en stat rätten till självförsvar vid ett väpnat angrepp.

Resolution 1441 antogs i november 2002 av säkerhetsrådet och berör inspektion och kontroll av Iraks kärnvapenprogram. Resolutionen gav FN:s personal rätten att gå in i Irak för att se till att landet följde åtaganden relaterat till nedrustning. Det var även den sista i ordningen av flera liknande resolutioner angående Iraks kärnvapenprogram fram till USA:s invasion 2003. (S/RES/1441 2002:1-3).

Resolution 189 från mars 2014 var ett resolutionsutkast som aldrig antogs unisont men som likväl återkommer i mötesprotokollen. Den handlar om att stater ska avstå från användning av våld enligt art. 2(4) i FN-stadgan samt legaliteten i folkomröstningen i Krim och att den oavsett resultat ska anses som illegal (RES/2014/189 2014:1,2)

3.5 Material och avgränsningar

Det primärmaterial vi valt att studera är mötesprotokoll från sammankomster i säkerhetsrådet under perioden för respektive fallstudie. Tidsperioderna är mars 2003 för händelserna i Irak, samt mars 2014 för invasionen av Krim. Mötesprotokollen är transkriberade dokument som

består av samtliga punkter och agendor som tagits upp av respektive stat under mötet (Förenta nationerna 2017). Mötena består av representanter från de fem permanenta medlemmarna samt tio roterande medlemmar som byts ut med jämna mellanrum. Utöver dessa har även enskilda stater möjlighet att medverka efter specifik begäran enligt art. 32 i FN-stadgan. Detta har skett vid ett flertal tillfällen, bland annat då Irak och Ukraina lämnade just sådana förfrågningar om att få delta för att diskutera händelseförloppen i sina egna länder. Mötesprotokollen finns tillgängliga på FN:s databas ”United Nations Digital Library”.

Kort sammanfattat handlar fallet och mötesprotokollen om Krim bland annat om att den före presidenten av Ukraina, Viktor Janukovyjtj inte skrev på ett avtal med EU. Detta kom att orsaka stora demonstrationer då avtalet skulle frigöra Ukraina från ett större ekonomiskt beroende av Ryssland. Dessa demonstrationer ledde till att Janukovyjtj avsattes. Detta ledde vidare till en större oro samt att Ryssland gick in i Krim vilket därmed orsakade debatter i FN om denna överträdelse av Ukrainas suveränitet samt att det även därefter skedde en folkomröstning om Krims tillhörighet (Pinkham 2017). När det gäller USA:s invasion av Irak 2003 går denna händelse i förlängningen att se som ett resultat av attackerna mot World Trade Center den 11 september 2001. Denna händelse föranledde omfattande diskussioner och debatter i FN som senare skulle resultera i att USA invaderade Irak i mars 2003 (Harding 2016).

Vi har valt att använda mötesprotokoll som primärmaterial för att källan, i form av FN och säkerhetsrådet är densamma, vilket gör materialet för respektive fall jämförbart då tidsperioderna och fallstudierna i sig är olika. Dessutom motiveras materialvalet av mötesprotokollens specifika form och det sätt de är relevanta för våra utgångspunkter, syfte, samt utformningen av studien. Då syftet med uppsatsen är att i en jämförelse studera hur Ryssland och USA legitimerade sina invasioner ur ett folkrättsligt perspektiv, blir formuleringar och specifika uttalanden relevanta. Detta är tydligt i mötesprotokollen då åsikterna och ställningstaganden i representanternas uttalanden ibland är väldigt starka vilket visar sig i hur de formulerar sig och argumenterar antingen för eller emot specifika punkter. Uttalandena ger således en inblick i hur argumentationen och resonemangen såg ut kring händelserna i Krim och Irak. Vid tillämpning av vårt teoretiska perspektiv av folkrätt kan dessutom uttalandena bli än mer intressanta då denna inblick tydliggör hur främst Ryssland och USA brukade folkrätten för att legitimera sina handlingar. Utöver uttalanden från staterna som genomför invasionerna (Ryssland och USA), har vi även valt att inkludera de uttalanden som görs av ”motparten” i situationerna, det vill säga USA:s kommentarer mot Rysslands aktioner

och vice versa. Därtill anser vi även uttalanden från ”värdstaten” (Ukraina och Irak) vara relevanta att nämna.

När det gäller avgränsningar regleras mängden data som analyseras till stor del av uppsatsens omfång. Mötesprotokollen innehåller stor mängd viktig information vilket medför att vi dels har gjort ett urval i antalet protokoll som studeras, relaterat till utdrag men även vilka staters uttalanden som inkluderas i analysen. Vi har valt att använda två protokoll relaterat till respektive fallstudie, således fyra sammanlagt. Gällande urvalet utgick vi ifrån mötesprotokoll 7124 från den 1 mars 2014, det första mötet i säkerhetsrådet som var öppet och som berörde situationen på Krim. Det andra mötet gällande Krim är mötesprotokoll 7144 från den 19 mars 2014, tre dagar efter att folkomröstningen angående Krim tillhörighet ägde rum och som vi bedömer utgöra en intressant och relevant del av Rysslands närvaro på Krimhalvön. Gällande USA:s invasion av Irak valdes Mötesprotokoll 4721 från den 19 mars 2003. Detta var dagen innan invasionen av Irak inleddes och stundens allvar blir därför väldigt tydligt i de anföranden som görs. Det andra protokollet angående Irak är mötesprotokoll 4726 som hölls den 26 och 27 mars. Detta möte valdes dels eftersom invasionen nu var inledd men framförallt för att det var det första mötet som hölls i direkt anslutning till mötet den 19 mars. Det andra mötet runt denna period var stängt och de protokoll som var tillgängliga låg något för långt fram tidsmässigt för att passande kunna motsvara tidsaspekten mellan de två mötena gällande Krim.

4 Analys

4.1 USA och Irak, mötesprotokoll 1 (4721)

4.1.1 Rysslands representant

I det första av mötesprotokollen som berör situationen mellan USA och Irak, är Igor Ivanov Rysslands representant i säkerhetsrådet. Mötet är nummer 4721 i ordningen och hölls den 19 mars 2003. Huvudfrågan Ivanov fokuserar på är att Irak hittills fullföljt alla de skyldigheter som ställts mot dem relaterat till nedrustningskontroll av massförstörelsevapen. Ivanov hänvisar till resolution 1441 som säkerhetsrådet antog 2002 och som gav FN:s personal rätten att gå in i Irak och inspektera Iraks nedrustningsprocess (S/RES/1441 2002:1,2) Ivanov hävdar att Irak inte motsatt sig denna process på något sätt och att man har samarbetat helt enligt de bestämmelser som säkerhetsrådet beslutade om i resolutionen från året innan. Ivanov argumenterar att i och med dessa bestämmelser har säkerhetsrådet fullföljt sina skyldigheter som högsta beslutsfattande organ att upprätthålla internationell fred och säkerhet (S/PV.4721 2003:7). Den folkrättsliga kopplingen Ivanov gör här är uttryckligen till FN-stadgans första artikel, 1(1), vilket inleder explicit med vad FN:s roll innebär, det vill säga att vidta alla åtgärder mot att avlägsna hot mot freden för att på så sätt upprätthålla internationell fred och säkerhet. Här blir det således tydligt hur Ryssland tidigt i mötet hänvisar till folkrätten för att belysa problematiken kring USA:s stundande invasion av Irak. Värt att notera är att detta möte skedde dagen innan invasionen av Irak inleddes vilket gör uttalanden och diskussioner än mer intressanta.

Vidare riktar Ivanov mer starka kommentarer till USA angående den kommande invasionen. Han resonerar att Irak varit transparenta i kontrollerna av deras nedrustning, och att varken resolution 1441 eller några andra beslut från FN ger USA rätten att använda våld. Angående detta argumenterar Ivanov: ”Not one of those decisions authorizes the right to use force against Iraq outside the Charter of the United Nations; not one of them authorizes the violent overthrow of the leadership of a sovereign State” (Ivanov 2003:8). Detta citat visar tydligt vad Ryssland anser om den invasion som man vet snart kommer att ske. Här görs uttryckligen även en folkrättslig hänvisning till FN-stadgans våldsförbud enligt art. 2(4) om att alla stater måste avstå från våldsanvändning eller hot om sådan mot en annan suverän stat. Ivanov erkänner att

Ryssland är övertygade att någonting måste göras angående situationen kring Irak, men att eventuella åtgärder måste ske genom politiska medel utifrån FN-stadgan och folkrätten (S/PV.4721 2003:8). Även om Ivanov tillkännager att Ryssland hade bistått USA vid ett direkt hot mot USA:s säkerhet, menar han att det inte finns några bevis som understöder detta. I detta avseende ter sig Ryssland ha ett sakligt förhållningssätt till situationen, till stor del grundat i folkrätten och hur de resonerar om vad som är tillåtet enligt FN-stadgan.

4.1.2 USA:s representant

USA:s representant till säkerhetsrådsmöte 4721 är John Negroponte. Under dennes talartid i mötet nämns aldrig den stundande invasionen av Irak uttryckligen. Alla kommentarer och resonemang berör situationen men det är mer mellan raderna som deras argumentation framförs och förmedlas. Negroponte gör inte heller några hänvisningar till FN-stadgan eller folkrättsliga artiklar specifikt. Detta är värt att notera då den faktiska invasionen sker dagen efter mötet. De hänvisningar av folkrättslig prägel som görs från USA är mer relaterade till resolutioner som 1441 som tidigare nämnts. Negroponte hävdar till skillnad från Rysslands tidigare uttalanden att Irak inte samarbetat tillräckligt eller bistått de internationella inspektionsprogrammen på ett tillfredsställande sätt så att säkerhetsrådet kan vara säkra på att Irak nedrustat sina existerande kärnvapenprogram. Man argumenterar att då Irak misslyckats med att aktivt bistå inspektionsprogrammen med total transparens och samarbete, måste sådana kontrollåtgärder utefter resolution 1441 åsidosättas för tillfället (S/PV.4721 2003:13). Tolkningen som skulle kunna göras av Negropontes uttalanden är att han till viss del undviker att direkt diskutera eller svara på kommentarer som lyfts av exempelvis Rysslands representant. Vad Negroponte istället lägger stor vikt vid i sina uttalanden är en humanitär aspekt. Han framhäver betydelsen av att se till de humanitära behoven för Iraks befolkning, att förhållanden i landet inte förvärras av den nuvarande situationen och att existerande biståndsprogram fortsätter att fungera (S/PV.4721 2003:13). Detta beaktande tillsammans med tidigare kommentarer belyser avsaknaden i USA:s resonemang av specifika kopplingar till folkrättsliga artiklar och är en intressant iakttagelse i termer av legitimering.

4.1.3 Iraks representant

Iraks representant till mötet (4721) är Mohammed A. Aldouri. Hans uttalanden i mötet den 19 mars är omfattande och innefattar många starka uttalanden speciellt riktade till USA.

Inledningsvis kommenterar Aldouri frågan gällande Iraks massförstörelsevapen där han försäkrar och intygar FN om att Irak inte längre innehar sådana vapen. Han uttrycker att alla kärnvapen som de facto existerat förstördes redan 1991 och att detta påstående styrks av USA:s och Storbritanniens misslyckande i att bevisa existensen av några vapen. Framförallt i samband med de inspektioner och kontroller som genomfördes efter resolution 1441 (S/PV.4721 2003:21). Relaterat till folkrättsliga hänvisningar gör Aldouri ett flertal starka uttalanden. Dessa framstår vara märkbart färgade av mötets tidpunkt då hans kommentarer återkommande betonar att en amerikansk invasion av Irak potentiellt kan ske inom en väldigt snar framtid:

In light of the imminent dangers facing Iraq, the region and the world, I do not believe that members of the Council and the Secretary-General need to be reminded of their responsibilities under the Charter for the maintenance of international peace and security, especially in the event of a threat to or breach of peace or an act of aggression. This is precisely what is happening now.

(Aldouri 2003:22)

Detta utdrag tydliggör en skarp ton riktad mot medlemmarna under mötet där Aldouri påminner säkerhetsrådet om dess ansvar som högsta beslutsfattande organ. Dessutom hänvisar man klart till den folkrättsliga aspekten i termer av FN-stadgan. Man lyfter dels art. 1(1) om upprätthållandet av internationell fred och säkerhet och vidare även vilket ansvar säkerhetsrådet har kopplat till våldsförbudet i art. 2(4) vid händelse av våldsanvändning eller hot om våldsanvändning, vilket Aldouri anser är tydligt angående vad som faktiskt pågår i nuläget.

4.2 USA och Irak Mötesprotokoll 2 (4726)

4.2.1 USA:s representant

Det andra mötet gällande situationen mellan USA och Irak hölls den 26 och 27 mars 2003. I mötesprotokoll 4726 är det USA:s representant John Negroponte som talar först i ordningen. Likt talet i det tidigare mötet från den 19 mars kommenterar Negroponte även här den humanitära situationen i Irak och vad som föranlett USA:s beslut att intervensera. Han betonar återkommande betydelsen av att se till befolkningens humanitära behov för att säkerställa en bättre framtid för människorna i Irak. Negroponte hänvisar dock sparsamt till folkrätten i sina argument precis som i det förra mötet. De hänvisningar av folkrättslig karaktär som görs är mestadels relaterade till säkerhetsrådsresolutioner. Negroponte resonerar att enbart Irak kan hållas ansvariga för den uppkomna situationen då de under 12 år vägrat att överge sina

massförstörelsevapen. Han hävdar att de åtgärder koalitionsstyrkorna nu vidtar är korrekta då den Irakiska regimen nonchalerat sanktioner och andra diplomatiska åtgärder under lång tid. Han förklarar: "It was regrettable that the Government of Iraq decided not to take the final opportunity for compliance provided in Security Council resolution 1441 (2002), [...] the coalition response is legitimate and not unilateral" (Negroponte 2003:25). Resolution 1441 som Negroponte hänvisar till är samma resolution som uppkommit i det tidigare mötet från 19 mars gällande inspektion och kontroll av Iraks nedrustningsprocess (S/RES/1441 2002:1,2). Det är denna resolution specifikt som USA mestadels drar paralleller till i sina argument. Detta utdrag visar på hur USA legitimerar invasionen av Irak. Man klargör sin åsikt uttryckligen att det är Irak själva som bär ansvaret för den uppkomna situationen. Negroponte är även tydlig med att invasionen inte är unilateral utan utgörs av en koalition av flera stater. Hans argument av detta slag är inte tydligt underbyggda av några folkrättsliga lagar, annat än kortare hänvisningar till resolution 1441. I likhet med utläggningen under det förra mötet koncentrerar man sig man istället mer på humanitära frågor kring Iraks situation och befolkning.

4.2.2 Rysslands representant

Till skillnad från John Negropontes uttalanden i mötet gör Rysslands representant Sergei Lavrov fler hänvisningar till folkrätten i sitt anförande. Överlag är Lavrovs kommentarer i detta möte väldigt transparenta och det framgår tydligt vad Ryssland anser om USA:s aktioner i Irak. Han inleder med att definiera den uppkomna situationen som Ryssland uppfattar den, det vill säga att det rör sig om en oprovocerad militär aktion mot en suverän medlemsstat till FN som strider mot folkrätten och FN-stadgan. Lavrov fortsätter med att hävda att resolution 1441 redan från början innebar en realistisk möjlighet att nedrusta Irak på ett fredligt sätt, och att de militära åtgärder som USA och Storbritannien initierat strider mot just sådana säkerhetsrådsresolutioner vilket inte går att legitimera på något sätt (S/PV.4726 2003:26). Lavrov gör tydligt att Ryssland anser invasionen vara illegal och hänvisar generellt till folkrätten i sin helhet, resolution 1441, men även FN-stadgans artiklar 2(1) angående suveränitetsprincipen samt art. 2(4) gällande våldsförbudet specifikt.

Lavrov erkänner vikten av att uppmärksamma humanitära aspekter, som svar på USA:s kommentarer, men betonar att den viktigaste frågan i nuläget är att få slut på kriget för att nå diplomatiska lösningar. Han anser att Ryssland därför kommer fortsätta att motsätta sig alla försök att legitimera våldsanvändningen i Irak, i direkt hänvisning till artikeln om

våldsförbudet, 2(4). Lavrov argumenterar för att kunna lösa konflikten måste alla framtida åtgärder ske inom ramen av FN:s mandat. Han poängterar att sådana åtgärder måste genomföras av respekt för suveränitet, territoriell integritet och det irakiska folkets rätt till självbestämmande (S/PV.4726 2003:27). I och med detta gör Ryssland återigen en hänvisning till suveränitetsprincipen i art. 2(1), respekten för territoriell integritet enligt våldsförbudet i art. 2(4), samt rätten till självbestämmande i art. 1(2). Lavrov framför således Rysslands ståndpunkter med stark förankring i folkrätten och FN-stadgans artiklar.

4.2.3 Iraks representant

Iraks representant till mötet är återigen Mohammed A. Aldouri. Han resonerar i detta möte på samma vis som i det tidigare från den 19 mars, i mycket starka ordalag där USA:s ageranden fördöms starkt. Till svar på de kommentarer som tagits upp angående den humanitära aspekten av situationen uttrycker Aldouri en tacksamhet till de stater som lyft frågan. Han anser dock att säkerhetsrådet istället borde uppmärksamma varför denna humanitära katastrof uppstått i Irak och således bemöta ursprunget till situationen, det vill säga USA:s illegala och illegitima invasion av Irak (S/PV.4726 2003:35). Aldouri resonerar att USA försöker legitimera en aggressiv och kriminell militär aktion mot Irak som inte på något sätt blivit auktoriserad av säkerhetsrådet, följaktligen en hänvisning till art. 42 i FN-stadgan som behandlar säkerhetsrådets rätt att auktorisera våldsanvändning mot en annan stat. Han beskriver invasionen som en uppenbar överträdelse av FN-stadgan med specifik hänvisning till art. 2(4) och 2(7), det vill säga våldsförbudet i art. 2(4) samt art. 2(7) som säger att ingen bestämmelse i stadgan ger FN:s medlemmar rätten att ingripa i frågor som bör anses vara en stats egna nationella angelägenheter. Vidare menar Aldouri att relevanta säkerhetsrådsresolutioner som 1441 även uppmanar FN att respektera Iraks suveränitet, politiska självständighet samt territoriella integritet (S/PV.4726 2003:36). Här hänvisar Aldouri genom resolution 1441 precis på samma sätt till våldsförbudet art. 2(4), samt suveränitetsprincipen art. 2(1) som Lavrov gjorde för Rysslands räkning tidigare. Aldouris utläggning i mötet visar tydligt vad Irak anser om invasionen samt hur folkrättsliga artiklar åberopas för att kritisera legitimiteten av USA:s agerande.

4.3 Ryssland och Krim Mötesprotokoll 1 (7124)

4.3.1 Ukrainas representant

I mötesprotokoll 7124 från den första mars 2014 gällande Krimkonflikten uttalar sig den ukrainska representanten Jurij Sergejev om de ryska trupper som befinner sig på ukrainsk mark och mer specifikt den senaste händelseutvecklingen som skett på Krimhalvön. Sergejev nämner hur Ryssland bryter mot suveränitetsprincipen genom att placera trupper på Ukrainas mark på tvetydiga grunder i syfte att skydda en rysktalande minoritet. Förutom att suveränitetsprincipen överskrids påtalar även Sergejev att det är en aggressionshandling från ryskt håll samtidigt som den bidrar till en ökad instabilitet i regionen (S/PV.7124 2014:3). Genom denna handling anser Sergejev att Ryssland brutit mot FN-stadgans art. 1(1) och 2(4) vilka säger att alla stater ska verka för att till sitt yttersta bibehålla internationell fred samt att avstå från användningen av våld. Detta visar på en tydlighet hur Ukraina specifikt använder sig av artiklar ur FN-stadgan för att belysa hur Ryssland agerar på ett felaktigt sätt för att bibehålla den internationella freden.

4.3.2 Rysslands representant

Vitalij Tjurkin är Rysslands representant i mötesprotokoll 7124 och han talar direkt efter Ukrainas Sergejev. Han besvarar dock inte på dennes anklagelser utan lyfter istället frågor rörande upprinnelsen till den turbulenta stämningen i Ukraina som sedan ledde till Rysslands agerande. En av dessa frågor är angående ett beslut som den nyligen tillsatta ukrainska regeringen gjorde på Krim-halvön. Efter en tid av mycket demonstrationer valde man att förändra lagen om språk vilket minskade rättigheten för ryssar men också andra minoriteter att använda sitt eget språk. Detta bidrog ytterligare till en ökad spänning i Ukraina och speciellt i Krim där det fanns en stor rysk befolkning. Denna turbulens spred sig i Krim där Tjurkin resonerar att ukrainska extremister haft som avsikt att avsätta den autonoma regeringen i Krim. Krims premiärminister Sergej Aksionov bad därför Ryssland om hjälp att återställa freden på Krim vilket stöddes av den nu avsatte presidenten Viktor Janukovyjtj vars avsättning Ryssland ansåg vara illegal (S/PV.7124 2014:5). Genom denna utläggning som Ryssland gör här förflyttar de uppmärksamheten från sitt eget agerande till att istället belysa uppkomsten av oroligheterna i Ukraina. På grund av dessa oroligheter på Krim menar Tjurkin att Ryssland agerar efter sin konstitution genom att sätta in trupper för att försvara ryska medborgare på Ukrainas territorium. Detta gjordes på förfrågan av Krims autonoma regering tills dess att

situationen i Ukraina kunde återställas till det normala (S/PV.7124 2014:5). Angående de ryska trupperna som befinner sig på plats i Krim säger Tjurkin: “I therefore draw the Council’s attention to the fact that it says ‘on the territory of Ukraine’ — not ‘against Ukraine’, as my Ukrainian colleague said, but ‘on the territory of Ukraine until the civic and political situation in Ukraine can be normalized’” (Tjurkin 2014:5). Detta citat visar på att agerandet inte ska ses som en aggressionshandling enligt Ryssland utan istället som en intervention i syfte att återställa fred samt skydda den ryska befolkningen på Krim. Dock refererar inte Ryssland till folkrätten här utan efter sin egen konstitution och att de agerar rätt enligt denna. De uttrycker att de faktiskt har bjudits in till att hjälpa snarare än att det skulle vara en aggressionshandling, så som Ukraina benämnt det. Ryssland skulle därför undgå art. 2(1) och 2(4) om brytande mot suveränitetsprincipen och våldsförbudet. De påstår således att detta innebär ett legitimt agerande från Rysslands sida, trots att man huvudsakligen bara utgår från sin egen konstitution.

4.3.3 USA:s representant

USA:s representant Samantha Power kritiserar Ryssland direkt för sitt agerande på Krim. Hon åberopar också FN-stadgan och påstår att Ryssland bryter mot denna genom sitt agerande i Ukraina. Hon anser att de orsakar instabilitet samtidigt som det är en farlig risk att ta genom att sätta in militär på en annan stats territorium. Hon påpekar även att det framförallt är genom dialog denna fråga måste lösas och inte genom användande av militär (S/PV.7124 2014:5,6). Genom detta uttalande refereras det implicit till art. 2(3) i FN-stadgan om fredlig lösning av tvister och även art. 33(1) och 33(2) som är en förlängning av art. 2(3) där tvisten först och främst ska lösas mellan de berörda staterna på ett så fredligt sätt som bedöms vara möjligt. Medlemmar i säkerhetsrådet kan även påkalla att de berörda staterna måste lösa tvisten med fredliga medel, något som Power påpekar.

Utöver dessa fördömanden av Rysslands agerande kommenterar Power även hur Ryssland brukar uppföra sig i säkerhetsrådet. Hon resonerar: “It is ironic that the Russian Federation regularly goes out of its way in this Chamber to emphasize the sanctity of national borders and of sovereignty, but Russian actions in Ukraine are violating the sovereignty of Ukraine and pose a threat to peace and security” (Power 2014:6). Detta kan tolkas som ett sätt hur olika man legitimerar handlingar beroende på vilken situation man befinner sig i och som Power påpekar hur Ryssland ofta brukar agera i säkerhetsrådet. Vid detta tillfälle befinner sig Ryssland i en situation där de legitimerar sina handlingar främst genom att referera till sina egna lagar samt

den förfrågan om hjälp som Krimns regering utlyst. Aktionerna legitimeras därmed i mindre utsträckning genom folkrättsliga argument.

4.4 Ryssland och Krim Mötesprotokoll 2 (7144)

4.4.1 Ukrainas representant

Jurij Sergejev talar även först i detta möte som skedde den 19 mars 2014, tre dagar efter att folkomröstningen ägt rum på Krim. Han uppmanar resten av världen att varken erkänna folkomröstningen eller Rysslands annektering av Krim som laglig. Sergejev hänvisar också till att det sker en humanitär överträdelse i Krim då befolkningens frihet och yttrandefrihet i samband med valet inte kan garanteras då Ryssland de facto har ockuperat Krim (S/PV/7144 2014:5). Sergejev anser att folkomröstningen som skedde den 16 mars 2014 inte bara bryter mot Ukrainas egen lagstiftning utan även flera artiklar i FN-stadgan. Med hänvisning till att Krimns självständighet skett på grund av våld samt under påtryckningar från Ryssland är Ukraina i en prekär situation där dessa olika omständigheter både är en fara för Ukrainas suveränitet men också för den internationella freden och säkerheten vilket framgår i art. 1(1), 2(1) och 2(4) i FN-stadgan (S/PV/7144 2014:6). Ukraina försöker i detta möte övertyga resten av säkerhetsrådet att omröstningen är illegal och att den strider mot folkrätten. Sergejev resonerar således att Rysslands närvaro på Krim bidragit till en generell osäkerhet samtidigt som situationen lett till flera humanitära överträdelser. Man lägger en stor vikt vid att återropa flera artiklar i FN-stadgan för att belysa den bristande legitimiteten av Rysslands agerande.

4.4.2 Rysslands representant

Vitalij Tjurkin som är Rysslands representant i mötesprotokoll 7144 börjar med att nämna att det är en historisk dag för Ryssland och Krim, då de båda områdena efter sex decennier äntligen har återförenats igen, något befolkningen har längtat efter länge (S/PV/7144 2014:8). Till skillnad från Ukrainas representant som anser att folkomröstningen på Krim är folkrättsligt illegal påstår Tjurkin istället att den är helt legitim enligt folkrätten och att detta tydligt framgår av art. 1(2) i FN-stadgan som säger att regionens befolkning har rätt till självbestämmande (S/PV/7144 2014:8). Detta är ett exempel på hur olika folkrätten kan tolkas som juridiskt område av olika parter. Ukraina tolkar folkrätten utifrån ett perspektiv av olaglighet, hur Ryssland kränker deras suveränitet samt hur Krim motsätter sig ukrainsk lagstiftning för att

bryta sig loss från den ukrainska staten. De anser också att Ryssland har brutit mot både art. 2(3) vilket är principen om fredlig lösning men även våldsförbudet och att deras närvaro i Krim därför inte är legitim. I motsatt riktning tolkar Ryssland istället situationen på Krim som ett legitimt sätt att kräva självständighet samtidigt som det också står i FN-stadgan att ett folk har rätt till självbestämmande. Tjurkin belyser att 82 procent av befolkningen i Krim deltog i folkomröstningen och att 96 procent var för en återförening med Ryssland vilket han betonar är tillräckliga bevis på att omröstningen utgör ett legitimt resultat (S/PV/7144 2014:8). Tjurkin lägger en stor vikt vid betydelsen av omröstningens resultat och att Krims befolkning vill vara en del av Ryssland trots att detta har inneburit en överträdelse av Ukrainas territoriella integritet. Han anser att överträdelsen har varit nödvändig och slår även här tillbaka mot andra stater som bryter mot suveränitetsprincipen och att det inte bara är Ryssland som gör detta (S/PV/7144 2014:9).

Vidare vänder Tjurkin återigen uppmärksamheten från folkomröstningen och säger att det är Ukrainas och västvärldens fel att krisen uppstått. Han menar att det är väst som framkallat situationen och drivit Ukraina att vända ryggen mot Ryssland, något som inte är Rysslands fel (S/PV7144 2014:9). Tjurkin avslutar med att påpeka att Ryssland har för avsikt att hjälpa till och återställa situationen i Ukraina till det normala samt även att de ska bistå den ukrainska regeringen med att bemöta provokationer från ultranationalister som utgör ett hot mot rysktalande och ryska medborgare i östra Ukraina (S/PV 7144 2014:10). Detta utdrag har visat hur folkrätten kan vridas och vändas på i syfte att gynna den egna staten vilket man kan se i skillnaderna hur Ukraina tolkar folkrätten gentemot hur Ryssland tolkar den. Tydligt i detta avsnitt är även hur Ryssland genomgående skiftar uppmärksamheten från att behandla folkomröstningen till att istället ta upp den generella kris som startade hela förloppet samt att situationen i sig bör förstås som Ukrainas eget fel och att det är deras "pseudo-vänner" i väst som orsakat detta (S/PV/7144 2014:9).

4.4.3 USA:s representant

Samantha Power, USA:s representant är återigen väldigt kritisk mot den ryska representanten och ifrågasätter dennes lovordande över hur laglig och legitim han anser folkomröstningen i Krim vara (S/PV/7144 2014:10). Power går på samma spår som den ukrainska representanten och ifrågasätter omröstningens legitimitet och menar att Rysslands närvaro på Krim endast skett i syfte att rita om sina gränser. Power nämner hur detta kränker Ukrainas suveränitet, strider

mot folkrätten och Rysslands egna bindande åtaganden. Dessutom att handlingen inte heller har godkänts av säkerhetsrådet eller reflekterar själva andan av FN-stadgan. Power tar även upp Rysslands ursprungliga tanke med interventionen och säger:

In this Chamber, when the crisis began, the Russian Federation described its intervention into Crimea as a human rights protection mission. It claimed that the recent change of Government in Ukraine constituted such a danger to ethnic Russians in Crimea that military action was justified. Assistant Secretary-General Šimonović's briefing once again illustrates that the crisis was never about protecting the rights of ethnic Russians and was always about one country's ambition to redraw its own borders.

(Power 2014:10)

Detta citat beskriver utförligt hur Ryssland ursprungligen legitimerade sin intervenering i Ukraina och hur de enbart skulle bevaka den politiska situationen i Krim tills att allt lugnade ner sig vilket bevisligen inte visade sig vara fallet. Power åkallar även resolution 189 som förklarar folkomröstningen i Krim som illegal och att folkomröstningen oavsett resultat inte kommer att räknas som legitim. Då Ryssland dock lade in sitt veto mot antagandet av denna resolution innebar detta att resolutionen inte gick igenom. Power trycker återigen även på att det Ryssland har gjort är olagligt enligt FN-stadgans grundläggande principer och mål (S/PV/7144 2014:11). En aspekt av detta är att medan Ryssland erkänner folkomröstningen som legitim gör resten av det internationella samfundet inte det. Likväl betraktar Ryssland Krim som ryskt. Intressant rörande detta utdrag är att USA åkallar en resolution som inte gått igenom för att påvisa att folkomröstningen fortfarande är illegal. Trots detta fortsätter Krim att vara i ett rättsligt vakuum även om Ryssland de facto har kontroll över halvön.

5 Jämförande analys

Efter analysen av respektive fall kan det både ses likheter och skillnader i hur staterna legitimerar sina handlingar eller kritiserar motpartens handlingar efter folkrätten. Många liknande argument tas upp från båda håll, både när det gäller att legitimera sina egna invasioner men också för att visa på hur motpartens handlingar är illegitima.

När det gäller likheter i åberopandet av specifika folkrättsartiklar kan man se att "motparterna" till konflikterna tydligt återger samma artiklar. Både Ryssland och USA hänvisar till FN-stadgans art. 2(1) och 2(4) i sina kommentarer mot legitimiteten av respektive invasion i Irak och Krim. Ryssland anser USA tydligt bryta mot suveränitetsprincipen i art. 2(1) genom att invadera Irak på tvetydiga grunder, på samma sätt som USA benämner Rysslands invasion på Krim som en klar överträdelse av Ukrainas suveränitet och även det på tvetydiga grunder. På samma sätt riktar staterna starka kommentarer mot varandra gällande våldsförbudet, att respektive invasion inte på något sätt kan anses legitim eller rättfärdiga en överträdelse av art. 2(4). Samtidigt hänvisar ingen av dessa till art. 42 i FN-stadgan som belyser det faktum att säkerhetsrådet, till vilka båda två är permanenta medlemmar, inte har godkänt användningen av våld. Dock menar Ryssland att de inte har brutit mot våldsförbudet då de anser att de agerat på inbjudan av Krim's autonoma regering för att lugna ner oroligheterna. De resonerar att då denna aktion omringas av en förfrågan om hjälp har de inte överträtt Ukrainas suveränitet, trots Ukrainas protester att Krim som region inte skulle ha den befogenheten att ställa en sådan förfrågan. Trots det använder Ryssland sig tydligare av folkrätten i sina anföranden för att legitimera sin närvaro i Krim än vad USA gör gällande Irak. Mötesprotokollen har tydligt visat hur både Ryssland och USA refererar till suveränitetsprincipen när de kritiserat varandras agerande i rollen som motpart till invasionerna. Ryssland förklarar USA:s agerande i Irak som helt oförenligt med suveränitetsprincipen i art. 2(1) precis på samma sätt som USA kritiserat Rysslands aktion i Krim. Följaktligen har dock ingen av staterna gjort denna hänvisning när de legitimerat sina egna handlingar, vilket på sätt och vis kan ses som logiskt men likväl är en intressant aspekt.

Vad gäller "värdstaterna" för konflikterna, Irak och Ukraina, hänvisar de tydligt till folkrätten. De båda åberopar art. 1(1) och 2(4) i FN-stadgan precis som "motparterna" till konflikterna gör. De båda markerar att USA och Ryssland har kränkt de mest grundläggande principerna i FN-stadgan vilka är att alla medlemmar ska avstå från våldsanvändning samt att de kränker deras

territoriella integritet. Det är i starka ordalag som USA och Ryssland kritiseras för sina aktioner, främst utifrån att invasionerna inte kan anses vara legitima enligt folkrätten. Ukraina uttrycker också att det är än mer allvarligt då den territoriella kränkningen av Krim begås av en permanent medlem av säkerhetsrådet för att tydligt betona vilket ansvar Ryssland har. Något liknande tas dock inte upp av Irak gällande USA:s invasion.

När USA och Ryssland istället har rollen som invaderande stat (i Irak och Krim) används folkrätten i betydligt mindre utsträckning och mindre tydligt. När det väl sker är det mycket mer övergripande och i svepande drag. Till exempel refererar USA upprepat till resolution 1441 samtidigt som de betonar vikten av att inrikta sig på den humanitära situationen i Irak, vilket även Ryssland håller med om. På sätt och vis framstår det därför som att USA medvetet undviker att hänvisa till artiklar i FN-stadgan i sina resonemang. Rysslands agerande är liknande USA:s och anser också att deras invasion är av humanitär karaktär, ämnad att skydda ryska medborgare från oroligheterna som pågår i Ukraina. En skillnad i legitimeringen mellan de båda är att Ryssland åberopar folkrätten mer än vad USA gör. Exempelvis menar de att alla har rätt till självbestämmande enligt art. 1(2) i FN-stadgan och att Krim därmed är en självständig region med rätten att avgöra sin egen tillhörighet. Ryssland hävdar att de intervenerat på förfrågan av Krim och att det därför inte skulle vara en aggressionshandling mot Ukraina som stat. På det sättet tar sig Ryssland mer angeläget om att legitimera sin invasion av Krim folkrättsligt än vad USA är baserat på dessa fyra mötesprotokoll. Sammanfattningsvis åberopas folkrätten väldigt lite av både Ryssland och USA i respektive invasion även om Ryssland hänvisar något mer till artiklar i FN-stadgan än USA.

6 Slutsats

För återkoppling till syftet och frågeställningen har vi i denna uppsats undersökt hur USA och Ryssland legitimerat sina invasioner i Irak 2003 respektive Krim 2014 enligt folkrätten. För att undersöka detta studerade vi fyra mötesprotokoll från säkerhetsrådet ur ett folkrättsligt perspektiv för att se hur staterna legitimerat sina handlingar. Efter att ha studerat hur Ryssland och USA legitimerat och resonerat kring sina invasioner går det att se tydliga paralleller mellan hur folkrätten används eller inte används i mötesprotokollen. Vad som framkommer är att den stat som genomfört invasionen inte tydligt hänvisar till folkrätten för att legitimera sitt agerande. ”Motparten” i händelseförloppen, det vill säga Ryssland mot USA i Irak och USA mot Ryssland i Krim har i sin tur gjort betydligt fler och tydligare hänvisningar till folkrätten i sina anföranden. Det framgår tydligt vad ”motparterna” ansett om respektive intervention och på vilket sätt folkrätten och FN-stadgan specifikt åberopats för att kritisera legitimiteten av dessa handlingar. ”Värdstaterna” i händelseförloppen, Irak och Ukraina, har på samma sätt lika frekvent och tydligt hänvisat till vad som är tillåtet och inte enligt folkrätten.

Argumenten från de olika staterna uppvisar både likheter och skillnader mellan varandra. Den övergripande slutsatsen man kan konstatera är att det finns likheter i staternas argumentation i relation till vilken ”roll” de innehar i respektive situation. Exempelvis på vilka sätt den intervenerande staten förhåller sig till legitimiteten av sin invasion, det vill säga hur Ryssland och USA i större utsträckning undvikit att åberopa folkrätten när de försökt legitimera sina handlingar. Istället har de fokuserat på andra faktorer och aspekter som de anser rättfärdiga aktionerna, som till exempel att åkalla resolutioner eller sin egen konstitution. På samma sätt har de vice versa i motsvarande roll som ”motpart” till konflikterna konsekvent och uttryckligen faktiskt använt sig av folkrättsliga artiklar för att kritisera den andre statens agerande. Trots denna övergripande slutsats kan det ses utifrån analysen att Ryssland använde sig mer av folkrätten för att legitimera sin invasion av Krim än vad USA gjorde vid sin invasion av Irak. I avseende av att båda invasionerna politiskt var väldigt kontroversiella och omtvistade, legitimerades de inte folkrättsligt i den utsträckning man hade kunnat förvänta. Trots det visade de på en stor kreativitet när det gällde att försöka övertyga och rättfärdiga sina respektive invasioner i FN:s säkerhetsråd.

Även om detta resultat enbart gett en inblick i den här frågan, specifikt för fallen Irak och Ukraina, skulle vidare forskning kunna bredda omfattningen ännu mer. Att antingen studera

flera protokoll liknande de vi utgått ifrån eller kanske undersöka om det finns andra fall där liknande förfarande skett i termer av legitimeringsformer genom folkrättsliga dokument. En mer djupgående undersökning skulle även kunna belysa till exempel vad illegitima eller illegala interventioner skulle kunna ha för innebörd för FN och för folkrätten som juridiskt ramverk.

Källförteckning

Allison, Roy. (2014). "Russian 'Deniable' Intervention in Ukraine: How and Why Russia Broke the Rules." *International Affairs*, vol. 90, no. 6, pp. 1255–1297.

Bring, Ove. (1992). *FN-stadgans folkrätt*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Charter of the United Nations, 1, U.N.T.S. XVI, 24 October 1945. Art.1
<https://www.un.org/en/sections/un-charter/un-charter-full-text/> [2020-02-09]

Charter of the United Nations, 1, U.N.T.S. XVI, 24 October 1945. Art. 2.
<https://www.un.org/en/sections/un-charter/un-charter-full-text/> [2020-02-09]

Charter of the United Nations, 1, U.N.T.S. XVI, 24 October 1945. Art. 32.
<https://www.un.org/en/sections/un-charter/un-charter-full-text/> [2020-02-09]

Charter of the United Nations, 1, U.N.T.S. XVI, 24 October 1945. Art. 33.
<https://www.un.org/en/sections/un-charter/un-charter-full-text/> [2020-02-09]

Charter of the United Nations, 1, U.N.T.S. XVI, 24 October 1945. Art. 42.
<https://www.un.org/en/sections/un-charter/un-charter-full-text/> [2020-02-09]

Charter of the United Nations, 1, U.N.T.S. XVI, 24 October 1945. Art. 51.
<https://www.un.org/en/sections/un-charter/un-charter-full-text/> [2020-01-09]

Förenta nationerna. (2017). *Verbatim reporting service*.
<https://www.un.org/Depts/DGACM/vrs.shtml> [2017-01-08]

Gray, Christine. (2007). "A Crisis of legitimacy for the UN collective security system?" *The International and Comparative Law Quarterly*. 56(1), pp. 157-170

Harding, Luke. (2016). "Iraq war inquiry: timeline of conflict", *The Guardian*, 6 mars,
<https://www.theguardian.com/world/2016/iraq-war-inquiry-timeline> [2020-01-08]

Linderfalk, Ulf. (2012). 'Folkrättens källor' i Linderfalk, Ulf. (red.) (2012). *Folkrätten i ett nötskal*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

O'Loughlin, John. & Toal, Gerard. (2019). "The Crimea Conundrum: Legitimacy and Public Opinion after Annexation", *Eurasian Geography and Economics*, v. 60, iss. 1, pp. 6-27

Pinkham, Sophie. (2017). "How annexing Crimea allowed Putin to claim he had made Russia great again". *The Guardian*, 22 mars. <https://www.theguardian.com/commentisfree/> [2020-01-07]

Schmitt, Michael N. (2004). "The Legality of Operation Iraqi Freedom under International Law", *Journal of Military Ethics*, 3(2), pp. 82–104.

Scott, Shirley, V. & Ambler, Olivia. (2007). "Does legality really matter? Accounting for the decline in US foreign policy legitimacy following the 2003 invasion of Iraq", *European Journal of International Relations*, 13(1), pp. 67–87.

Security Council resolution 189, *Draft resolution [on the situation in Ukraine] S/2014/189* (15 March 2014), <https://digitallibrary.un.org/record/767020>

Security Council resolution 1441, *Security Council resolution 1441 (2002) [on decision to set up an enhanced inspection regime to ensure Iraq's compliance of its disarmament obligations]* S/RES/1441 (8 November 2002), <https://digitallibrary.un.org/record/478123>

Thakur, Ramesh Chandra. (2016). *The United Nations, peace and security: from collective security to the responsibility to protect*. Second edition Cambridge: Cambridge University Press

U.N. SCOR, 58th Sess., 4721d mtg., U.N. Doc S/PV.4721 (March. 19, 2003), <https://digitallibrary.un.org/record/490369?ln=en>

U.N. SCOR, 58th Sess., 4726d mtg., U.N. Doc S/PV.4726 (March. 26, 2003), <https://digitallibrary.un.org/record/491000?ln=en>

U.N. SCOR, 58th Sess., 4726d mtg., U.N. Doc S/PV.4726 (Resumption 1) (March. 27, 2003), <https://digitallibrary.un.org/record/491000?ln=en>

U.N. SCOR, 69th Sess., 7124d mtg., U.N. Doc. S/PV.7124 (March. 1, 2014), <https://digitallibrary.un.org/record/766546?ln=en>

U.N. SCOR, 69th Sess., 7144d mtg., U.N. Doc. S/PV.7144 (March. 19, 2014), <https://digitallibrary.un.org/record/767724?ln=en>